

Vi kan barn, vi kan hjärnan, vi tar oss tid och vi skapar ett individuellt upplägg för varje barn

TEXT Frida Flensburg, leg. psykolog och Verksamhetsområdeschef Resursteamet i Stockholm AB
FOTO Johanna Frenkel

Hjärnan har en central del i människans utveckling. När en sjukdom eller skada drabbar hjärnan kan det få stora konsekvenser. När det gäller barn och ungdomar med hjärnskador tänker vi kanske oftast på de som fått medfödda skador. Att barn som tidigare varit friska plötsligt drabbas av en stroke pratas det mindre om. På Alviksstrandsskolan har personalen under tio års tid träffat familjer där ett barn eller en ungdom plötsligt fått livet förändrat för att de till exempel blivit påkörda av en bil, fallit från ett träd, drabbats av en tumör eller en infektion i hjärnan under uppväxten.

Alviksstrandsskolan är en del av Resursteamet i Stockholm AB som ursprungligen arbetade med daglig verksamhet för vuxna personer med förvärvad hjärnskada. Under åren har flertalet verksamheter växt fram, en av dessa är Alviksstrandsskolan.

Alviksstrandsskolan är en unik rehabiliteringsenhet, det är den enda som finns både i Sverige och i världen. Hit kommer barn och ungdomar 3-18 år som har förvärvat en hjärnskada för att få förskole- och skollik rehabilitering under en förutbestämd period. Alviksstrandsskolan är en del av vårdkedjan till Astrid Lindgrens Barnsjukhus men vi tar även emot barn och ungdomar från hela landet genom remiss från det landsting där familjen bor. På Alviksstrandsskolan arbetar det specialpedagoger, psykologer, logoped, arbetsterapeut och sjukgymnast.

Önskar alla lite Alviksstrandsskola

Det unika med Alviksstrandsskolans verksamhet är att barnen och ungdomarna genomgår en intensiv rehabilitering med ett team som arbetar teamöverskridande och i alla delar av dagens moment, från klassrummet till lunchen och rasten. Till exempel kan arbetsterapeut och sjukgymnast ha lektioner i idrott och hälsa där fokus är självständighet, dagliga rutiner och fysisk aktivitet. Genom att teamet deltar i alla moment under dagen möjliggör detta både att träningen kan ske under både styrda och mer fria aktiviteter men också genom att teamet kan skapa en god förståelse för hur barnen lär sig och generaliserar sina kunskaper i mer vardagliga situationer. Alla i teamet samlas också kring och fokuserar på gemensamma teman som barnen behöver träna extra på under en period. Det kan vara socialt samspel, t ex att säga hej och hejdå eller mer exekutivt t ex att påminna hur barnet skall göra för att släppa in andra i samtal under lunchen. Andra vanliga teman för fokus är finmotorisk träning, fysisk aktivitet samt språk och kommunikation. För att möjliggöra vårt

Skolarbete på Alviksstrandsskolan.

arbetssätt har vi vår grund i vetenskap och beprövad erfarenhet samt en väl utarbetad arbetsgång, till vår hjälp har vi fantasin och kreativiteten vilket skapar oändliga möjligheter att få våra barn och ungdomar att utvecklas bortom dagens gränser.

Eleverna är tillsammans

En annan viktig del i rehabiliteringen är att få umgås med andra som har liknande erfarenheter. Att barnen har olika åldrar är inget hinder för att utveckla samhörighet och vänskap, inte sällan blir eleverna kompisar trots många års skillnad. De yngre barnen har en god effekt på de äldre eleverna, de yttrar sig lugnare och mjukare. Inte ens en cool tonåring kan motstå ett charmigt barn på 3 år som snällt ber om något eller som behöver ett lugnt och mjukt bemötande för att inte bli rädd. Hela den sociala utvecklingen går lättare med en grupp barn i olika åldrar som lockar fram det bästa ur varandra. Det skapas naturliga vardagssituationer som blir till potentiella ”träningmoment” utan att det behöver iscensättas, men det krävs medvetna och närvarande medarbetare för att ta tillvara dessa stunder.

Utflykterna har varit bäst bowla, simma, övernatta och fester

Utförandet av rehabilitering för barn och ungdomar behöver ske med finesse. En treåring är varken uthållig eller kan genomföra aktiviteter som är tråkiga och en 15-åring kan protestera mot att använda glasögon trots, eller kanske just därför, att synpedagogen sagt att det är bäst. Därför behöver rehabiliteringen vara lustfylld, individuellt utformad och när den genomförs i grupp och i olika åldrar ger det flera positiva effekter. Till exempel är de mer benägna att lyssna på varandra varför glasögonexemplet kan lösas om en kompis säger att de är bra att använda eller för att de i sin vägran att läsa för en lärare kan lockas av ett charmerande förskolebarn och med glädje läser sagor för denne.

Jag är mer delaktig i samtal och aktiviteter, jag tar mer ansvar och initiativ och är självständigare

Under hela rehabiliteringsperioden är barnen och ungdomarna delaktiga i sin rehabilitering. Ett genomgående arbete i rehabiliteringen är att de tränar på att öka sin medvetenhet i hur de till exempel bäst koncentrerar sig, löser uppgifter och studerar. Viktigt för oss är att deras metakognitiva förmåga ökar och att de skall bli mer självständiga i att söka det som fungerar bäst för dem när de avslutar sin rehabiliteringsperiod på Alviksstrandsskolan.

Vi har fått konkreta och användbara verktyg

Att ha ett nära samarbete med föräldrarna ser vi som en självklarhet, när ett barn får en förvärvad hjärnskada påverkas hela familjen. Det är också de som känner sina barn bäst och som kommer finnas med genom deras liv. Det är ofta de som, tyvärr, får kämpa för sina barns rättigheter och det är viktigt att de blir stärkta

i förståelsen för deras barns resurser och stödbehov. Föräldrarna har visat uppskattning i att få träffa varandra, att få möjlighet att utbyta erfarenheter men också för att få stöd i att förstå den nya situationen och skapa en fungerande vardag.

Jag har fått hjälp med skola och rutiner

För att det skall skapas förutsättningar för barnet och ungdomen att få en fungerande förskola och skola efter rehabiliteringsperioden är ett kontinuerligt samarbete med barnets ordinarie förskola och skola en förutsättning. Samarbetet sker från starten av rehabiliteringen och sedan genom hela processen med till exempel samverkansmöten enligt vår rutin och att personalen på Alviksstrandsskolan är med barnet och ungdomen när det är dags att återgå till den ordinarie förskolan och skolan.

Hela familjen har fått livslusten tillbaka

Även om det finns lika många skillnader som det finns individer även i denna grupp av barn och ungdomar har de kanske också den mest slående gemensamma erfarenheten. Den att de alltför tidigt har blivit medvetna om att livet är skört och när som helst kan ta slut. Att vi på Alviksstrandsskolan får vara en del av dessa barn, ungdomar och föräldrars liv för en kort stund, att vi får vara med och se hur de utvecklas i rasande fart, att vi får vara med och se hur de återfår hoppet om att livet kan vara värt att leva, att vi får vara med och uppleva hur de hittar nya vänskaper, det är ett privilegium.

Om du vill komma i kontakt med oss för att veta mer om vår verksamhet vill vi gärna ha ett samtal med dig!

Förvärvad hjärnskada hos barn definieras som en skada i centrala nervsystemet som uppkommer efter nyföddhetsperioden hos barn och ungdomar upp till att de fyller 18 år. Skadorna delas upp i traumatiska och icke traumatiska hjärnskador och kan uppstå genom trauma, stroke, infektioner, syrebrist och hjärntumör. Skadornas svårighetsgrad bedöms som lätta, medelsvåra och svåra hjärnskador. Konsekvenserna efter en förvärvad hjärnskada varierar och kan förändras över tid. Vanliga konsekvenser är kognitiva funktionsnedsättningar med svårigheter inom områdena minne, koncentration, uppmärksamhet och exekutiva funktioner. Även

hjärntrötthet, huvudvärk, synpåverkan samt svårigheter inom språk och kommunikation samt socialt samspel och beteendeproblem är vanliga konsekvenser efter förvärvad hjärnskada.

Källa: "Riktlinjer för omhändertagande av barn och ungdomar med förvärvad hjärnskada", framtagen av Kirsten Holmgren, Ingrid Emanuelsson, Ingela Kristiansen och Ingrid Sjöberg.

Boktips: Metodhandbok - Pedagogiskt stöd för elever med förvärvad hjärnskada skriven av Christina Eklund och medicinsk bakgrund av Ingela Kristiansen.

FAKTA